UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

4 Vxor compatris uxoris non mihi nubat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

Moyſem, a dicens: [Turpitudinem 1 patris tui, vel matris, vel ſororis non revelabis; turpitudo enim tua eſt.] Cum 2 ergo à propria conſanguinitate jubemur abſtinere, multò magis à ſpirituali noſtri patris filia, omni excuſatione aut argumento ſepoſito, ſub nimia diſtrictione nos cavere convenit: ne in iram divini examinis incidat, ſi quis tali facinore miſtus, minimè reſtrinxerit fræna luxuriæ. Vnde & omnes 3 omninò cavendi ſunt à tali ſceleris commiſtione, ne in perpetuum pereant: ſed hunc, qui hujus pernicioſæ temeritatis auctor, animæ ſuæ ſalutem deſpiciens, impiiſſimo ſe miſcuit matrimonio, per omnia tua fraternitas ſtudeat ſeparare, & pœnitentiæ dignæ ſubmittere, quatenus ab æterna eruam *b* damnatione animam ejus lucreris.

1 ¶ Turpitudinem] *In decretis Zachariæ (quæ ſunt in vetuſtioribus) & apud Anſelmum & Ivonem habentur omnia ut in capite Levitici.*

2 ¶ Cum ergo] *In eiſdem decretis ſic legitur*, Turpitudinem non revelare dicitur, dum à propria conſanguinitate præcipimur abſtinere. Multò magis, &c.

3 ¶ Vnde & omnes] *Apud Anſelmum eſt*, Vnde & omnes omninò cavendæ ſunt talis ſceleris commiſtiones.

C. III. ¶ *Filio ſuo filiam, quam de ſacro fonte ſuſcepit, nullus tradere audeat.*

Item Zacharias & Deusdedit.

Non *c* oportet filiam, quam de ſacro fonte ſuſceperit, aliquando filio ſuo in matrimonium tradere; qui in divina ſententia germani eſſe inveniuntur. Si quis tali facinore commiſtus minimè reſtrinxerit fræna luxuriæ, ab eccleſia catholica abominabitur. Sed ſi confeſſus fuerit, poſt ſeparationem ſeptem annis pœnitentiam agat. Conſciis ſimul cum auctore *d* ſit iſta condicio: id eſt, ſimul cum cooperatoribus & conſentientibus pœniteat.

2 pars. *Filii verò, ſive ante compaternitatem, ſive poſt nati fuerint, licitè conjungi poſſunt.*

C. IV. ¶ *Filii vel filiæ, ante vel poſt compaternitatem geniti, legitimè conjungi poſſunt.*

Vnde Vrbanus *ſcribit Vitali Presbytero Brixienſi dicens.*

Super *e* quibus conſulit nos tua dilectio, hoc videtur nobis ex ſententia reſpondendum, ut & baptiſmus ſit, ſi inſtante neceſſitate fœmina puerum in nomine Trinitatis baptizaverit, & quod ſpiritualium parentum filii vel filiæ, ante vel poſt compaternitatem geniti, poſſunt legitimè conjungi, præter illam perſonam, per quam compatres ſunt effecti.

C. V. ¶ *Qui ex compatre vel commatre poſt ſuſceptum filium de fonte nati fuerint, conjungi non poſſunt.*

Paſchalis *verò ſecundus poſt compaternitatem genitos copulari prohibens, ſcribit Rhegino Epiſcopo.*

Poſt *f* ſuſceptum verò de fonte filium vel filiam ſpiritualem, qui ex compatre vel commatre nati fuerint, matrimonio conjungi non poſſunt; quia leges ſæculi non eos quoque adoptivis prohibent copulari.

¶ *Anſelmus lib. 10. cap. 34. refert ferè integram hanc epiſtolam, cum hic ponitur, cujus initium eſt inc. poſt uxoris. Infrà ead. q. 4. ... poſt illud ſequitur hoc caput, & deinceps c. porrò duorum, infra q. 2. & 3. Ipſius verò epiſtolæ auctorem & ipſi citant Paſchalem ſecundum.*

[*Idemus* g *libro 23. digeſtorum, tit. de ritu nuptiarum, perpendi ... legitur.*]

a *Levitic. 18.* b *alit. eruta* s *damnationi animas eorum.* c *Polyc. lib. ... Anſel. lib. 10. cap. 28.* d *al. actore.* e *Sentent. 4. diſt. 42.* f *Sentent. 4. diſt. 42. Poly. l. 6. tit. 6. Anſ. l. 10. c. 34.* g *Iuſt. 2. lib. 19.*

C. VI. PALEA.

Per adoptionem quæſita fraternitas eouſque impedit nuptias, donec manet adoptio: ideoque eam, quam pater meus adoptavit, & emancipavit, potero uxorem ducere. Æquè, & ſi me emancipato, illam in poteſtate retinuerit, poterimus jungi matrimonio. Itaque volenti generum adoptare, ſuadetur, ut filiam emancipet. Similiter ſuadetur ei, qui velit nurum adoptare, ut emancipet filium.

¶ *Hæc palea habetur in aliquot vetuſtis, à quibus cæteræ abeſſe ſolent, & non diſtinguitur à ſuperiore capite.*

3 pars. *Si quis verò aliquo fortuito caſu filiam ſuæ commatris uxorem acceperit, non cogitur eam dimittere.*

C. VII. ¶ *Non cogitur quis dimittere filiam ſuæ commatris, quam duxit in conjugium.*

Vnde in Triburienſi concilio *legitur, c. 48.*

Illud *a* etiam nec canonica inſtitutione definimus, nec interdictione aliqua refutamus, ſed propter eos, qui diverſè de eo ſentiunt, hoc loco aliquid commemoramus. Si quis ſuæ ſpiritualis commatris filiam fortuito, & ita contingente rerum caſu in conjugium duxerit, conſilio maturiori ſervato eam habeat, atque honeſtè legitimo conjugio operam det.

QVÆSTIO IV.

1 ps Relictam verò compatris uxoris ſuæ nullus in conjugem ducere poteſt.

C. I.

Vnde Nicolaus Papa *ſcribit Conſtantienſi Epiſcopo Salomoni.*

Sciſcitatur *b* à nobis ſanctitas veſtra, ſi aliquis homo duas commatres habere valeat, unam poſt alteram. In quo meminiſſe debet ſcriptum eſſe: *c* [Erunt duo in carne una.] Itaque cùm conſtet, quia vir & mulier una caro per connubium efficiuntur, reſtat nimirum virum compatrem conſtitui illi mulieri, cujus matrimonio aſſumpta uxor commater eſſe videbatur: & idcirco liquet, virum illi fœminæ non poſſe jungi in copula, quæ commater ejus erat, cum qua idem fuerat una caro effectus.

C. II. ¶ *Octò annis pœniteat, qui duabus commatribus commiſcetur.*

Item ex concilio Chalcedonenſi.

Si pater & filius, aut duo fratres cum una muliere, aut ſi cum matre & filia, aut cum duabus ſororibus, aut cum duabus commatribus aliquis concubuerit, ſecundùm antiquam & humaniorem definitionem octo annis pœniteat.

¶ *In concilio Chalcedonenſi nihil hujuſmodi extat tractatum, aut definitum. Ex eo tamen refertur etiam in fragmento pœnitentialis incerti auctoris: eodemq; modo citatur infrà c. poſt uxoris.*

C. III. ¶ *Nullus duabus commatribus commiſceatur.*

Item Innocentius *Exuperio Toloſano Epiſcopo.*

Si *d* quis ex 1 uno conjugio filium aut filiam alterius de ſacro fonte ſuſceperit, aut ad chriſma tenuerit, vel Chriſtianitatis miniſterium *e* dederit, ambo & vir & uxor compatres exiſtunt parentibus infantis; quia vir & mulier caro una effecti ſunt.

1 ¶ Et uno] *In pleriſque vetuſtis exemplaribus, & eadem collectione decretorum incerti auctoris, legitur*, ſi quis unus ex conjugio. *In epiſtola verò Innocentii Exuperio Toloſano Epiſcopo ſcripta, hoc non habetur.*

2 pars. *Econtrario invenitur* in concilio Triburienſi, *cap. 47.*

a *Sent. ibid. Burch. lib. 17. c. 46. Ivo p. 9. c. 97.* b *Sent. ibid. Ivo p. 1. c. 137. & p. 9. c. 35. Pann. l. 7. c. 63.* c *Gen. 2.* d *Polyc. l. 6. tit. 6.* e *al. myſterium.*

C. IV. ¶ *Uxorem compatris ducere poteſt, cujus ipſa commater non fuerat.*

QVi ſpiritualem habet compatrem, cujus filium de lavacro ſacri fontis accepit *a*, & ejus uxor commater non eſt, liceat ei defuncto compatre ſuo, ejus viduam ducere in uxorem, ſi nullam habet conſanguinitatis propinquitatem. Quid enim? Nunquid non poſſunt conjungi, quos nulla proximitas carnalis, vel nulla generatio ſecernit ſpiritualis?

C. V. ¶ *De eodem.*

Item in epiſtola Paſchalis Papæ ſecundi *ad Rheginum Epiſcopum.*

POſt *b* uxoris obitum cum commatre uxoris viri ſuperſtitis conjugio copulari, nulla videtur auctoritas, vel ratio prohibere. Neque enim cognationi carnis cognatio Spiritus comparatur, neque per unionem *c* carnis ad unionem Spiritus pertranſitur.

3 pars. *Notandum verò eſt, quod aliud eſt, commatrem alicujus cognoſcere, atque aliud, derelictam ab aliquo commatrem alicujus fieri. Auctoritas illa Nicolai Papæ, & Chalcedonenſis ſynodi illum prohibet commatri ſuæ uxoris matrimonio copulari, qui uxori ſuæ debitum reddidit, poſtquam illius commater extitit. Illa verò auctoritas Triburienſis concilii illos permittit matrimonio copulari, cujus uxor, poſtquam à viro ſuo derelinquitur, illius commater efficitur, nec poſt compaternitatem à viro ſuo cognoſcitur. Quæritur autem, an uxor cum marito in baptiſmate ſimul debeat ſuſcipere puerum.*

C. VI. ¶ *Uxor ſimul cum viro filium alicujus in baptiſmate non ſuſcipiat.*

De his ita ſcribit Urbanus II. *Vitali Presbytero 1 Brixiæ.*

QVòd *d* autem uxor cum marito in baptiſmate ſimul non debeat ſuſcipere puerum, nulla auctoritate reperitur prohibitum. Sed ut puritas ſpiritualis paternitatis ab omni labe & infamia conſervetur immunis, dignum eſſe decernimus, ut utrique inſimul ad hoc aſpirare minimè præſumant. Quia verò piaculare flagitium commiſit, qui duabus commatribus, velut duabus ſororibus, nupſit, magna juxta modum culpæ pœnitentia ſibi debet injungi.

1 ¶ Presbytero] *Antea legebatur* Epiſcopo. *Emendatum eſt ex exemplaribus vetuſtis, quæ collata ſunt. Et eadem citatio eſt ſuprà hac eadem cauſa, q. 3. ſuper quibus.*

Illud verò Triburienſis concilii: [Qui ſpiritualem habet compatrem, &c.] ante hanc prohibitionem dictum intelligitur; vel uxor commater accipiatur, non ex eodem filio cum viro, ſed ex alio.

QVÆSTIO V.

1 QVòd autem clandeſtina conjugia fieri non debebant, Evariſtus Papa *teſtatur, ſcribens Epiſcopis Africæ, epiſtol. 1.*

C. I. ¶ *Clandeſtina conjugia fieri non debent.*

ALiter *e* legitimum 1 non ſit conjugium, niſi ab his, qui ſuper ipſam fœminam dominationem habere videntur, & à quibus cuſtoditur, uxor petatur, & à parentibus, & propinquioribus ſponſetur, & legibus dotetur, & ſuo tempore ſacerdotaliter, ut mos eſt, cum precibus & oblationibus à ſacerdote benedicatur, & à paranymphis, ut conſuetudo docet, cuſtodita & ſociata, à proximis congruo tempore petita legibus detur 2, ac ſolenniter accipiatur, & biduo, vel triduo orationibus vacent, & caſtitatem cuſtodiant. *Item.* ¶ Ita peracta legitima ſcitote eſſe connubia: aliter verò præſumpta, non conjugia, ſed adulteria, vel contubernia, vel ſtupra, aut fornicationes potius, quàm legitima conjugia eſſe non dubitate, niſi voluntas propria ſuffragaverit, & vota ſuccurrerint legitima.

1 ¶ Legitimum] *In epiſtola ipſa interjiciuntur hæc,* ſicut à Patribus accepimus, & à ſanctis Apoſtolis, eorumq; ſucceſſoribus traditum invenimus.

2 ¶ Detur] *Antea legebatur,* à legibus dotetur, *quod jam ſuperius dictum erat. Emendatum eſt ex vetuſtis editionibus conciliorum, capitularibus, Anſelm. & Ivone.*

C. II. ¶ *Nuptias occultas celebrare non licet.*

Item ex decretis Hormiſdæ Papæ, *c. 6.*

NUllus *a* fidelis cujuſcunque conditionis ſit, occultè nuptias faciat, ſed benedictione accepta à ſacerdote, publicè nubat in Domino.

¶ *Apud Burchardum, Ivonem, Polycarpum, & in collectione, quæ eſt tomo tertio conciliorum poſt decreta Alexandri tertii, par. 49. cap. 10. citatur ſimiliter ex decretis Hormiſdæ. Verùm in ſecunda collectione decretalium, tit. de clandeſt. deſponſ. citatur ex Alexandro tertio, qui primus auctor hujus capitis eſſe non poteſt; quippe qui poſterior fuit Gratiano.*

C. III. ¶ *Nuptiæ publicè celebrari debent.*

Item Nicolaus *ad conſulta Bulgarorum, cap. 3.*

NOſtrates *b* tam mares, quàm fœminæ non ligaturam auream, vel argenteam, aut ex quolibet metallo compoſitam, quando nuptialia fœdera contrahunt, in capitibus deferunt: ſed poſt ſponſalia, quæ futurum ſunt nuptiarum promiſſa, fœdera quoque conſenſu eorum, qui hæc contrahunt, & eorum, in quorum poteſtate ſunt, celebrantur: & poſtquam arrhis ſponſam ſibi ſponſus per digitum fidei annulo inſignitum deſponderit, dotemque utrique placitam ſponſus ei cum ſcripto pactum hoc continente coram invitatis ab utraque parte tradiderit (aut mox, aut apto tempore, videlicet ante tempus lege definitum tale quid ſibi præſumatur,) ambo ad nuptialia fœdera producuntur: & primùm quidem in eccleſia Domini cum oblationibus, quas offerre debent Deo per ſacerdotis manum, ſtatuuntur, ſicque demum benedictionem, & velamen cœleſte ſuſcipiunt. *Item.* ¶ Hæc ſunt, præter alia, quæ ad memoriam non occurrunt, pacta conjugiorum ſolemnia. Peccatum autẽ eſſe, ſi hæc cuncta in nuptiali fœdere non interveniant, non dicimus, quemadmodum Græcos vos aſtruere dicitis.

C. IV. ¶ *In contrahendo conjugio iſta ſunt obſervanda.*

Item Leo Papa.

QValis *d* debeat uxor eſſe, quæ habenda eſt ſecundùm legem, virgo caſta, & deſponſata in virginitate, & dotata legitimè, & à parentibus tradita *e* ſponſo, & à paranymphis accipienda: & ita ſecundùm legem, & Evangelium publicis nuptiis in conjugium honeſtè quidè ſumenda, & omnibus diebus vitæ (niſi ex conſenſu, & cauſa vacandi Deo) nunquam propter hominem ſeparanda; & ſi fornicata fuerit 1, dimittenda, ſed illa vivente altera non ducenda, quia *f* adulteri regnum Dei non poſſidebunt, & pœnitentia illius 2 per lege[illegible] ram recipienda.

Burchardus etiam, Anſelmus, Ivo & Pannormia citant ex Leone. Sed ferè idem in concilio Rhemenſi Triſtiano, c. 1. & lib. 7. capitular. c. 279. refertur ex B. Auguſtino, & infra, 36. q. 2. [illegible] citatur ex B. Hieronymo) in illis verbis, & reliqua quæ ſequuntur in prædictis, videntur indicari quæ in hoc capite continentur.

a *al. Suſcepit. Sentent. ibid. Polyc. l. 6. tit. 6. Burch. l. 17. c. 45. Ivo p. 9. c. 96. Pann. l. 7. c. 67.* b *Sent. ibid. Polyc. ib. Anſ. l. 10. c. 34.* c *alit. unitionem.* d *Sentent. ibid.* e *In capit. Caroli. lib. 7. cap. 463. Sent. 4. diſtinct. 28. Polyc. l. 6. tit. 4. Anſ. l. 10. c. 2. Ivo p. 8. c. 4. Pann. l. 6. c. 31.*

a *Polyc. ibid. Burch. l. 9. cap. 3. Ivo p. 8. c. 141. Pann. l. 6.* [illegible] b *Ivo p. 8. c. 6. Pann. l. 6. c. 9.* c *al. quoque.* d *Polyc. l. 6.* [illegible] *Anſ. l. 10. c. 3. Burch. l. 9. c. 2.* e *al. tradita ſponſo.* [illegible] *Pann. l. 6. c. 36.* f *1. Cor. 6.*